

Turecká a vojenská správa na území Uhorska a ich diplomatická činnosť

PHDR. ZUZANA NEMCOVÁ, CSC.

KATEDRA ARCHÍVNICTVA A PVH

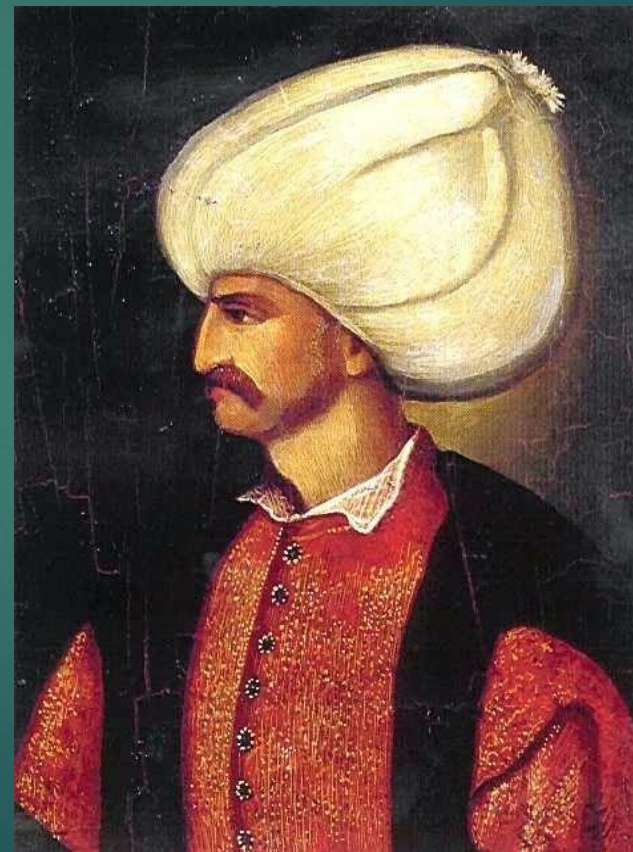
FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY KOMENSKÉHO

Bitka pri Moháči 29. 8. 1526

Ľudovít II. Jagelovský
25 tisícová armáda

Suleyman I.
65 tisícová armáda

Územie Uhorska 1526 - 1683

Začleňovanie obsadeného územia pod správu Osmanskej ríše

Turecká správna organizácia

Správne jednotky

Provincia – ejálet, vilájet, pašalik, beglerbeglik

Okres – sandžak, liva

Obvod – náhija, kazá

Na obsadenom území: budínsky, temešvársky, jágerský vilájet

Najvyšší hodnostári

Miestodržiteľ - beglerbeg, paša

Poradný zbor- díván

Kádí- náboženstvo, súdnictvo

Mufti- súdnictvo

Defterdár- financie, dane

Velitelia janičiarov

Hlavní vojenský dôstojníci – agovia, bašovia

Nižší hodnostári

Sandžakbeg (míriliva) - na čele sadžaku

Náhija – subaši, čeribaši

Kazá (súdny obvod) - kádí

Mesto, dedina- bašovia

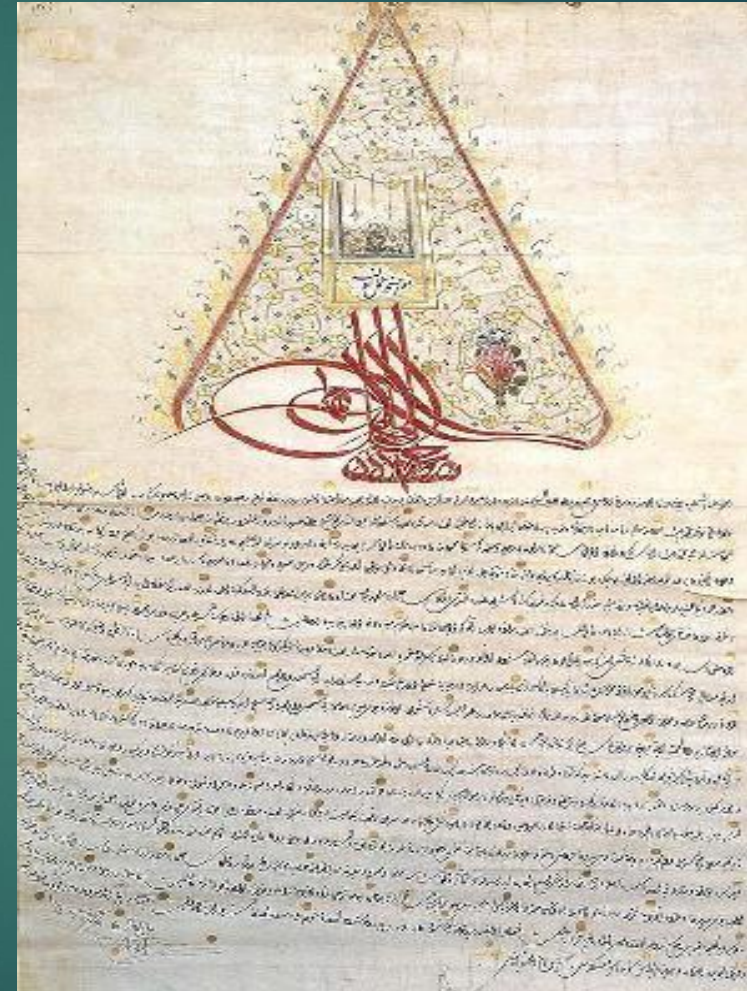
Písomná produkcia tureckej správy

Listiny : rozkazy a nariadenia zvané **fermány**
(s dlhšou platnosťou), rozsudky,
rôzne potvrdenia (teskere) o odvedení
dávok a zaplatení dane,
ochranné listiny pre vyslancov a
obchodníkov

Ferman s odtlačkom pečiatky

Ferman s tughrou – kaligrafickým znakom sultána

Listy

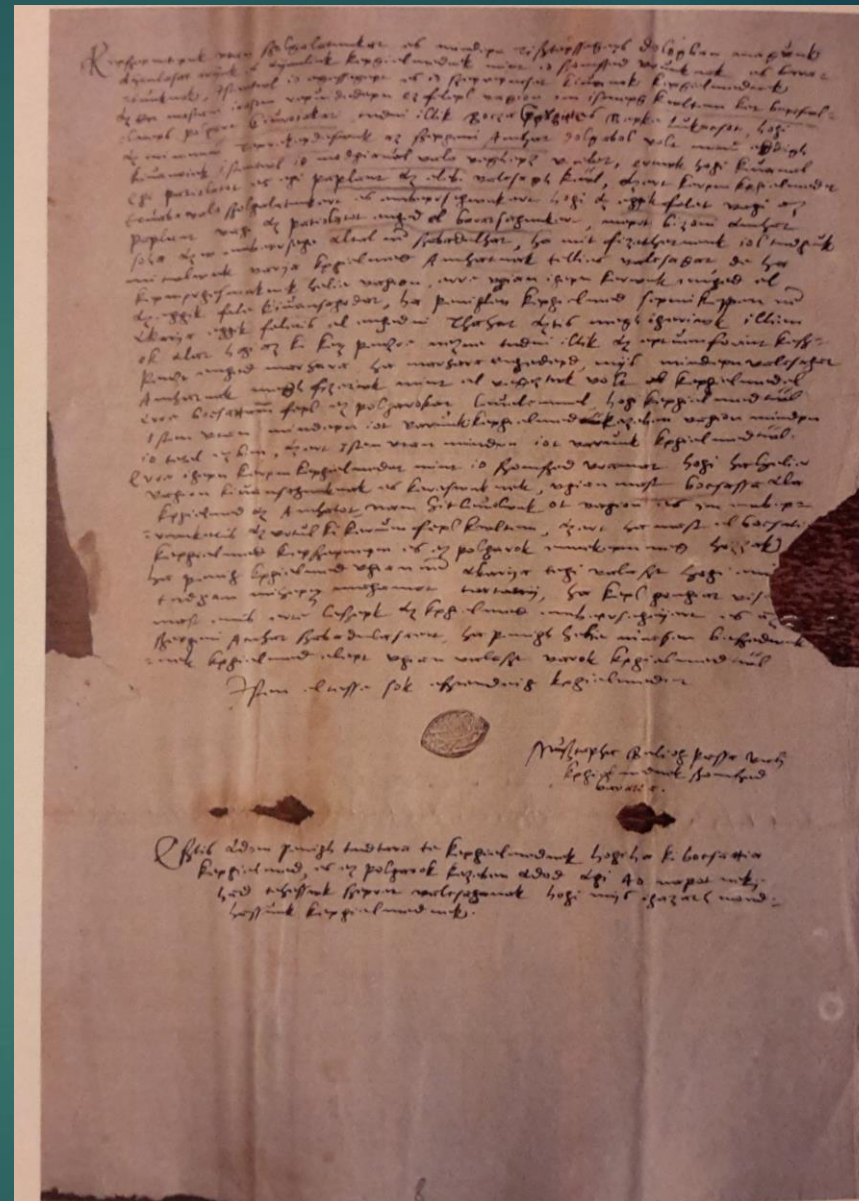
Najviac zachovaných listov pochádza od budínskych miestodržiteľov

Jednotná forma a skladba Jazyk -prevažuje maďarčina

Vyhotovené a doručované v zatvorenej forme

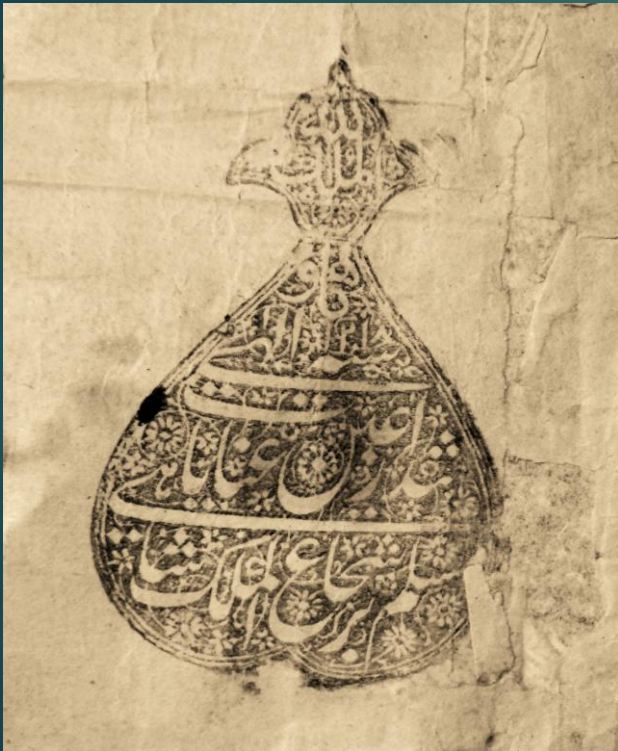
Písacia látka papier

Absentuje vlastnoručný podpis, nahrádza ho pečiatka alebo pečať

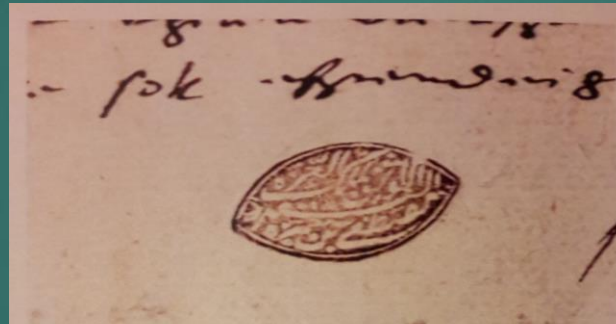

Overovacie prostriedky

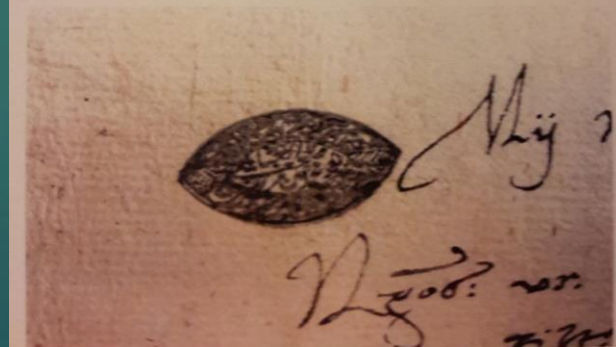
Pečiatka pašu na
fermane

Pečiatky na listoch

Obrazová príloha č. 7 - Pečiatka z listu č. 4, Mustafa Bilyug paša

Obrazová príloha č. 8 - Pečiatka z listu č. 14, Memi beg

Pečate pašov na
liste

Obrazová príloha č. 11 - Pečať z listu č. 39, Sinan paša

Obrazová príloha č. 12 - Pečať z listu č. 44, Mehmed paša

Súpisý-defterdáre:
daňové, majetkové
ťažko čitateľné písmo
-sijákat

Hospodárske knihy:
príjmov a výdavkov

Právne kódexy:súpisý
zákonov a nariadení-
kánun/kánúnname

Vojenská správa

- ▶ Z vojensko-obranných aspektov – vznik osobitných inštitúcií, podliehajúcich priamo panovníkovi
- ▶ **Dvorská vojenská rada** : 1556 , Ferdinand I. vymenoval päť vojenských radcov , sídlo Viedeň
- ▶ Kompetencie: správa uhorských oblastí obsadených vojenskými posádkami, riadila radcov a komisárov v teréne, podliehali jej vojenský veliteľia
- ▶ **Hlavný vojenský výbor** : 1650-1746, členmi najvyšší vojenský veliteľia
- ▶ Kompetencie: Kontrola vojenských účtov
- ▶ Rozdelenie územia Uhorska po polovici 16. storočia – vytvorenie 6 kapitanátov (dištriktov), delili sa na vojenské obvody – na čele **vojenský komisári**

Na území Slovenska: **preddunajský a hornouhorský dištrikt**

Písomná produkcia vojenských orgánov

- ▶ Korešpondencia so stolicami, mestami a ostatnými civilnými inštitúciami
- ▶ **Intimáty** kráľovských nariadení a **vlastné nariadenia**
- ▶ Problematika vojenských daní, presuny vojsk, budovanie opevnení
- ▶ **Listy**- riešia problematiku vojakov, zajatcov, ubytovanie veliteľov, dodávky vína, odporúčajúce, sprievodné listy
- ▶ Vyhotovenie: zatvorená forma, spečatené 3-4 zatváracími pečaťami radcov alebo komisárov

**ĎAKUJEM VÁM
ZA POZORNOST**